

Når recessionen kommer, næste gang ...

Hvordan er forløbet på recessioner med faldende aktiekurser?

Statistisk set stiger aktier 3 ud af 4 år.

Men recessioner kommer regelmæssigt og siden den store recession i 1929 har der været 14 recessioner med en gennemsnitlig varighed på omkring 9 måneder og faldene er oftest påbegyndt en 7-8 måneder før recessionen er slået igennem i samfundet.

Udvikling før, under og efter recessioner:

- **FØR RECESSIONER:** Siden 1929 har aktiemarkedet det sidste år frem mod starten på recessioner givet et positivt afkast i 11 af 14 perioder, og det gennemsnitlige afkast for alle perioderne har været 11,5 pct.
- **UNDER RECESSIONER:** Mens recessioner har stået på, har aktiemarkedet givet et positivt afkast i 6 af 14 perioder, og det gennemsnitlige afkast for alle perioderne har været på -4,3 pct. Ser vi alene på de 9 recessioner siden 1957, har det gennemsnitlige afkast været på -1,5 pct.
- **EFTER RECESSIONER:** Ser vi på det første år efter afslutningen på recessioner, har aktierne givet et positivt afkast i 11 af 14 perioder, og det gennemsnitlige afkast for alle perioderne har ligget på 20,7 pct. På tre års sigt har det gennemsnitlige afkast været 52,6 pct., og set over fem år har tallet været 85,8 pct. (Kilde: Danske Invest)

Hvad falder typisk og hvad stiger?

Da IT boblen brast i 2001, faldt især IT aktierne, som også var kommet voldsomt højt op. Men faktisk var det kun 50% af aktierne der faldt, de øvrige var upåvirkede eller kun påvirket i mindre omfang.

Og i 2008, da finanskrisen ramte os alle, da faldt 2 af 3 aktier og gennemsnitsfaldet var -45% i begge tilfælde. Dvs. nogle aktier fik virkeligt klø og andre kun moderat.

2022 krisen med Ukraine og leveringsproblemer efter covid pandemien har presset mange aktier ned, og de højt værdisatte Tech aktier har haft faldende tendens det seneste år, især på de mindre Tech aktier. Men der har også været markante stigninger. Banker har haft et forrygende år 2021 og har indtil nu været med stigende tendenser, men på det sidste har bankerne sat sig lidt, men stadigvæk på et højere niveau. Energiselskaber indenfor olie og gas har i 2022 haft eksplosive stigninger og mange aktier er steget +100%. Modsat har Russiske aktier haft ekstreme fald og måske bliver de helt værdiløse for os som investorer.

Så igen, spred dine æg og undgå de ensidige tab.

Hvilke tidshorisonter taler vi oftest om?

De kortvarige korrektioner på over -10% i aktiemarkedet er klassiske, som f.eks. aktiefaldet fra oktober 2018 til januar 2019 på -20%. Men allerede i april 2019 havde markedet rettet sig igen. Dvs. fra start til slut et halvt års tid.

Forvent generelt aktiekorrektioner på over -10% med 1-2 års intervaller. Aktiemarkedet prissættes hele tiden ift. forventningen til fremtiden og de risici investorerne ser, og stiger usikkerheden, kortvarigt, så falder aktierne prompte, kortvarigt. Når usikkerheden er blevet afdækket og ofte viser sig at være mindre end frygtet, så retter aktiemarkedet sig igen til den ny situation.

De korte korrektioner i aktiemarkedet retter sig igen fra nogle få måneder (f.eks. covid faldet i februar 2020) til over et år eller 18 måneder. I gennemsnit har korrektioner i aktiemarkedet siden 1980 rettet sig efter 6 måneders tid.

For deciderede recessioner med fald over -20%, der viser historien at det i gennemsnit tager lidt over 3 år, før de store fald er vundet ind igen.

Frygten i aktiemarkedet

Som investor styres vi også af vores frygt, om end vi måske ikke vil indrømme det. Og tab rammer os følelsesmæssigt dobbelt så hårdt, som glæden ved gevinster, viser undersøgelser. Så frygt fylder meget hos os mennesker.

Og med frygten kommer også tanken, kan jeg sælge på toppen og købe på bunden?

De professionelle investorer, investeringsforeningerne og bankerne, de har svært ved at slå markedet og faktisk viser seneste undersøgelse fra CBS, at kun 3% af de professionelle investorer giver deres kunder value for money, underforstår med større afkast end markedet i gennemsnit. 97% af aktivt forvaltede investeringsforeningerne giver deres kunder dårligere afkast, efter omkostningerne er betalt til investeringsforeningen. Derfor taler mange også for de prisbillige passivt forvaltede indeksfonde (ETF'ere), hvor du får den store spredning og et gennemsnitligt markedsafkast, hverken mere eller mindre. Stor spredning og mindre risiko for få omkostninger, typisk 0,1% – 0,2% i årlig omkostning, f.eks. Vanguard passive indeks ETF'ere. Se mere om ETF'ere her [LINK](#).

På ovenstående grundlag er der også fortalere for "*time in the market, instead of timing the market*". Og købes der over en 2-3 gange og forbliver du investeret, så får du det lange afkast fra dine investeringer, men du slår ikke markedet, men følger det blot opad og med udsving, og til en billig penge.

De årlige omkostninger skal holdes lave og kan du få dem ned på 0,1 – 0,2% årligt, så er det fint.

Det langsigtede afkast på aktier

Det amerikanske aktiemarked har i gennemsnit givet et årligt afkast på 9,6% siden 1929.

Jeg har de sidste 25 år haft et gennemsnitligt afkast på 11-12% årligt og det giver voldsomme vækstrater over tid, rentes rente motoren slår hårdt igennem med fordoblinger hver 10. år. Din bedste ven over tid.

Dvs. historisk set har der været positive stigninger i gennemsnit og spørgsmålet er som altid, hvad giver fremtiden. Tror vi på fortsat årlig vækst, som hidtil, så vil vi se en fordobling af vores værdier pr. 10 år, men med store udsving. Nogle år med fald på -20% og andre år med +30%, men i gennemsnit et fint afkast.

Afrunding

Som det ses, så har kurskorrektioner og recessioner haft rimelig "korte" tidsforløb, historisk set, gående fra i gennemsnit *6 måneder* for kurskorrektioner og op til lidt over *3 år* for recessioner, i gennemsnit.

Er din investeringshorisont over 3-5 år, så taler alt for helhjertet investering i aktier.

Men verden er et usikkert sted, vi ved ikke om der er en krig lige om hjørnet, om jordens overbefolkning vælter læsset eller noget helt tredje. Så med forbehold for det ukendte, så står vi fast på aktieinvestering som basis på pensionsopsparingen, men med *stor spredning* og med *lave årlige omkostninger* som basis.